

Poslední povídání s Tomášem Kolowratem

S Tomášem Kolowratem byl jeden problém – člověk nikdy nevěděl, jestli mu má tykat a říkat Tomáši, nebo zdvořile vykat. Někdy zdravil – ahoj, jindy dobrý den, většinou říkal víš, občas víte. Ale vždycky osovoval pouze křestním jménem, jak byl zvyklý z Ameriky. Navíc patřil mezi lidi, kteří jsou postrachem novinářů. Nejenže trval na atORIZACI, ale neustále chtěl text vybrušovat. Pořád nebyl spokojený. Nechtěl se nikoho dotknout, na nic důležitého zapomenout. Telefonovali jsme si mnohokrát, několikrát jsme se i sešli, takže na schůzky a jejich domlouvání už dávno padl celý můj budoucí honorář. Pak jsme si dali přestávku a... už jsme se sejít nemohli. Snad by byl takhle spokojený, ale určitě ne úplně. Řekl by možná – víš. To o tom lese není přesné, napiš to pořádně, to je tvůj džob.

Nad návratem domů i podáním žádosti o vrácení rodinného majetku Jindřich Kolowrat a jeho syn Tomáš neváhali. Později je ani nenapadlo ho prodat. A že by se domy v centru Prahy na rozdíl od rozpadávajících se venkovských zámků prodávaly dobře. Dá se očekávat, že stejně se zachovají i děti Tomáše Kolowrata. „S tatínkem jsme měli stejné myšlení. Věděli jsme, že restituce je mimořádná věc, která se ve světě stala možná poprvé, možná naposled. Nešlo jen o to napravit křivdy, ale také zavázat lidi, kteří žili a pracovali v cizině, aby se vrátili a pomohli svými zkušenostmi téhle zemi,“ vysvětloval před časem Tomáš Kolowrat ve své pražské kanceláři v paláci Chicago. Narodil se v Praze v roce 1943. O tři roky později jmenovali jeho otce velvyslancem v Turecku. Nový diplomat odjel i s rodinou a po „vítězném“ únoru se přestěhovali do Ameriky. „Tatínek se hned zapojil do nového života. My jsme nežili v exilu, ale v nové zemi. V tehdejší politické situaci jsme vůbec neuvažovali, že se jednou vrátíme do Československa. Matka byla konzervativnější. Říkávala mi – Tomáši, nezapomeň češtinu, kdo ví, co se jednou stane. Já jsem vděčný, že mně v hlavě zbyla aspoň trocha češtiny; po roce 1989 mi to hodně pomohlo.“ Tomášův otec, Jindřich Kolowrat, zkusil v Americe koupit hotel. Ještě dřív však šel uzavřít životní pojistku, aby rodina nezůstala bez prostředků, kdyby se mu něco stalo. Přivítali ho slovy – ne, vám pojistku neprodáme, vy imigranti během šesti měsíců spácháte sebevraždu. Pochopil, že to bude těžké, a zoufale hledal něco, čím by rodinu uživil. Nějaký čas vystačili s úsporami.

Byl číšníkem i kuchařem

Později koupil hrabě Kolowrat farmu v Massachusetts. Tam chodil Tomáš do veřejné školy, zatímco jeho dva bratři už navštěvovali drahou soukromou školu. Měli štěstí; ředitel byl milovník Československa a prezidenta Masaryka. Řekl, že je jedno, kolik Kolowratovi můžou platit, prý chce, aby studovali. Jeden z bratrů pak pokračoval na univerzitě v Yale, druhý v Princetonu. „J když jsem si mohl vybrat ze tří čtyř nejlepších amerických univerzit, bohužel na Harvard jsem se nedostal. Byl to můj první životní neúspěch. A tak jsem v sedmnácti vyrazil do Evropy. V Grenoblu jsem se přihlásil na univerzitu pro cizince, prožil tam krásný rok a perfektně se naučil francouzsky. Do Ameriky jsem se vrátil o prázdninách a pracoval ve fabrice na záchodová prkýnka, myl hrnce v restauracích... Když jsem vydělal nějaké peníze, jel jsem do Vídně, kde jsem chodil dva roky na univerzitu. A v létě jsem zase pracoval v Americe.“ Na svůj poslední „studentský“ návrat z Evropy neměl Tomáš Kolowrat peníze. Poprvé a naposled o ně požádal rodiče, ale vzal to přes Kanárské ostrovy. Nějaký čas prodával obrazy a pak pokračoval na nevelké plachetnici na Antily. Později dorazil až

na americké Panenské ostrovy, ale najednou se mu začalo stýskat po Evropě. „Náhodou jsem potkal chlapíka, který otvíral luxusní restauraci a nabídl mi práci vrchního. I když jsem to nikdy nedělal, měli jsme – restaurace i já osobně – velký úspěch; po pár týdnech jsem se stal manažerem. Jenže řídit restauraci nebylo mým životním snem. Tehdy přijela do Karibiku krásná loď. Její majitel zrovna vyhodil kapitána i celou posádku a hledal novou, s níž by se vydal zpátky do Evropy. Na hodinu propustil i kuchaře a já, ačkoliv jsem nikdy nevařil, jsem ho měl nahradit. Instinktivně jsem předešel styl vaření zvaný nouvelle cuisine (nová kuchyně),“ vzpomínal na své restaurační období hrabě Kolowrat.

Na Haiti ho měli za agenta CIA

Pak se mladý dobrodruh přece jen vrátil do Ameriky. Rodiče mu nic nevyčítali, neříkali – koukej něco vystudovat a konečně si najít pořádnou profesi. Náhodou se s bratrem Ernestem dostali k natáčení reklamního filmu pro jednu cestovní kancelář. Snímek měl velký úspěch a na newyorském festivalu získal ve své kategorii stříbrnou medaili, i když ho natočili naprostí amatéři. Začít se živit filmem ale nebylo jednoduché. Zpočátku i v Miami, kde se Tomáš Kolowrat usadil, musel si přivydělávat jako číšník. Ale nakonec se mu podařilo získat dobrou reputaci a filmařině se věnoval až do roku 1991. Cestoval po světě a natáčel hlavně drahé reklamní spoty. Devět měsíců žil na Haiti. Na karibském ostrově, kde panovala velmi dusná atmosféra, byl v té době jedním z mála bělochů. Tajná policie ho podezírala, že jako agent CIA chce zabít tehdejšího diktátora. Tomáše Kolowrata zadrželi a převezli

k výslechu do prezidentského paláce, kde ho osobně vyslychal „doživotně jmenovaný“ haitský prezident Duvalier, předzdivaný Papa Doc. Později podnikl Tomáš několik cest za úplně jinou „exotikou“ – do komunistického Československa. Přitahovalo ho tak, že překonal i obstrukce úřadů, které mu odmítaly dát vízum. V Praze byl také v roce 1968 – odjel den před sovětskou invazí. V září 1989 byl se svým otcem na veletrhu fitness strojů v Mnichově. Jindřich Kolowrat totiž vlastnil od padesátých let firmu prodávající stroje, pomocí nichž si Američané už tenkrát zvyšovali kondici. Jeden si od nich koupil i tehdejší americký prezident generál Eisenhower. Starému panu hraběti už bylo devadesát dva, ale obchod ho pořád zajímal. Nakonec se se synem vydal do Čech. Fakt, že na hranici je celník pozdravil slovy – vítáme vás, pane hrabě, je přesvědčil, že věci se začínají měnit. Americký obchod dostal na starost Tomášův bratr Ernest, a když se otec se synem definitivně usadili v Čechách, firmu prodali. „My jsme od svého návratu neočekávali osobní prospěch, jenom jsme věděli, že tady chceme něco dělat. Až za několik let přišel zákon o restitucích. Já jsem dostal zpátky české občanství první, otec o něco později a jako žijící dědic podal žádost a vrácení rodinného majetku. Dostal tři pražské domy, dva zámky u Přimdy a sedm tisíc hektarů lesů.“

Na „roztomilé“ věci nezbývá čas

Svého otce si Tomáš Kolowrat vždycky považoval, protože byl jiný, než jak si lidé aristokrata obvykle představují. Za první republiky mu říkali Rudý hrabě a ostatní šlechtici ho pokládali za nebezpečného člověka. Například zakázal zaměstnancům, aby ho oslovovali hraběcím titulem. Museli mu říkat – pane šéf. Kdo se spletl, platil pokutu. Jiný byl i tím, že už ve dvacátých letech prodal rodinný zámek v Týnci a postavil v Praze dva domy. Právě kombinace výnosných domů v centru Prahy a lesů se ukázala téměř ideální. „V lesním hospodářství není měřítkem úspěchu zisk jako v jiném podnikání, ale zdravý les. Paradoxně je lepší mít takový podnik ve ztrátě; samozřejmě za předpokladu, že se všechny výtěžky vracejí zpátky do lesa,“ vysvětlil zřejmě jediný „lesák“, kterého vybrali ze sta nejlepších českých podnikatelů. Muž se zděděným hraběcím titulem si vždycky myslel, že aristokracie možná jako celek v Česku zanikne, protože se úplně změnila podmínky. Šlechtici už nemohou vysedávat v zámcích, číst básně a nenuceně konverzovat. Jsou nuceni podnikat, čímž se vlastně stávají „normálními“. „Nebyt těch čtyřiceti let vypadalo by to trochu jinak. Aristokraté používají všechny své síly, aby se postarali o obnovu poničeného fyzického majetku, a nezbývá jim čas a většinou ani prostředky dělat ty roztomilé věci, na které byli zvyklí. Éra, v níž zvali na zámek Mozarta, aby v klidu komponoval, bohužel už asi skončila. Ale kdo může, snaží se pomáhat,“ vysvětloval hrabě Kolowrat.

Sako si kupuje i v second handu

On sám podpořil Národní muzeum, nejvýznamnější obrazy z rodinné sbírky věnoval Národní galerii a Národnímu divadlu pronajal Kolowratův palác za symbolickou korunu. Rád podporoval ty nejslabší – fyzicky nebo duševně postižené děti i dospělé. A když třeba fotbalisté z Přimdy potřebovali nové dresy, zaplatí je. Přiznával, že si to může dovolit díky tomu, že mu patří dva komerčně využívané domy v centru Prahy. „Je to zvláštní, když je otec nechal postavit, dotoval je z příjmů z majetku na venkově. Dneska je to přesně naopak, domy vydělávají víc než sedm tisíc hektarů lesa.“ Sám Tomáš Kolowrat žil relativně skromně. Nechtělo se mu vydávat třeba za sako patnáct nebo i víc tisíc, raději si ho koupil v second handu. Stejně tak ho nelákalo chodit na večere do luxusních restaurací a ukazovat, že na to má. Dříve takzvaný fideikomis zaručoval, že se šlechtické majetky nedělily. Nešly prodat ani zastavit bance; z obchodního hlediska neměly žádnou

cenu. Už starý pan hrabě Kolowrat přemýšlel o tom, jak staré rodinné majetky zachovat. Přemýšlel o tom i jeho syn: „Mohla by to vyřešit nějaká rodinná nadace, ale v Čechách se mi to zdá zatím příliš složité. Nabízel mi, abych majetek věnoval Lichtensteinské nadaci, ale to by se můj česky smýšlející tatínek obrátil v hrobě. Takže budu lobbovat u politiků, aby se vymyslelo, jak generacemi vytvořený celek zachovat. Je tu ještě jeden problém – nikdo by neměl tlačit některé ze svých dětí, aby převzalo odpovědnost za rodinný majetek. I kdyby jich člověk měl deset, při dnešních „kariérních“ možnostech nemá jistotu, že alespoň jedno do toho bude mít chuť. Můj otec na mě majetek převedl už za svého života; věděl, že ho neprodám a že se budu při jeho spravování řídit stejnou ideou jako on.“ Tomáš Kolowrat se cítil zavázaný vůči odkazu předků, i když v Americe o minulosti příliš nemluvili. Ale první zmínky o Kolowratech pocházejí už ze třináctého století a patrně nejznámější člen starého rodu František Anton vedl v roce 1848 jako Metternichův ministr celé Rakousko. K tomu jeho potomek dodal: „Samozřejmě, že v rodině byli nejen báječní lidé, kteří hodně dokázali, ale i prevíti. Já z naší minulosti moc nečerpám. Spíš mě stresuje, když vidím, co za některými lidmi zůstalo, takže bych k tomu rád alespoň trošku přispěl.“

K partnerství není třeba úřední papír

Hrabě Kolowrat vyrostl bez služebnictva. Jako dlouholetý starý mládenec se dokázal o sebe postarat. V jednom ze svých pražských domů má také byt: „Dokud tatínek žil, lustroval všechny dívky, co mně volaly, vyptával se, jak jsou vysoké, jaké mají vzdělání... Já jsem potřeboval i soukromí, protože jsme spolu byli dvacet čtyři hodin denně. Ale stejně jsem v tom bytě nespál, zůstal jsem bydlet s tatínkem.“ Přestože jeho otec by si to jistě přál, Tomáš Kolowrat se neoženil. Prý ho tak možná osud připravil na život v Čechách – s manželkou a početnou rodinou by se z Ameriky asi nevrátil. V Čechách ale nežil sám. „Mám báječnou ženu, jenom nejsme manželé. Už šest let jsme spolu, rozumíme si a společně vychováváme naše děti. Ale nemám potřebu posvětit náš vztah úředním papírem. Jako svědek jsem byl na šesti svatbách; z těch dvojic zůstala jediná, i když si všechny slibovaly, že spolu budou na věky. A kdyby se se mnou něco stalo, o svou partnerku a také o děti jsem se postaral.“ Možná už hrabě Kolowrat tušil, že mu není souzeno dožít se tak vysokého věku jako jeho otec, a zařídil se podle toho. (zemřel 26. 6. 2004 ve věku 61 let)